III 27234

UNIVERSUL JURIDIC

Ioan MACOVEI

Tratat de drept internaţional privat

Ediţia a II-a, revăzută şi adăugită

TRATATE

UJ

III 27234 d.1

IOAN MACOVEI

TRATAT DE DREPT INTERNAŢIONAL PRIVAT

Ediţia a II-a, revizuită şi adăugită

290120
UNIVERSITATEA "DUNĂREA DE JOS" GALAŢI
BIBLIOTECĂ 2

C-290120J

Universul Juridic
Bucureşti
-2023-

CUPRINS

Abrevieri 5

Cuvânt-înainte 7

Argument la ediţia a doua 9

TITLUL I. ASPECTE INTRODUCTIVE PRIVIND DREPTUL INTERNAŢIONAL PRIVAT 11

Capitolul I. Consideraţii preliminare asupra dreptului internaţional privat 13
1. Noţiunea dreptului internaţional privat 13
1.1. Raporturile cu element de extraneitate 13
1.2. Elementul de extraneitate 14
1.3. Definirea şi domeniul dreptului internaţional privat 15
2. Obiectul dreptului internaţional privat 18
3. Metoda de reglementare în dreptul internaţional privat 20
3.1. Metoda normelor conflictuale 20
3.2. Metoda normelor materiale 21
3.3. Metoda normelor de aplicaţie imediată 22
3.4. Metoda proper law 23

Capitolul II. Autonomia dreptului internaţional privat 24
1. Natura dreptului internaţional privat 24
2. Corelaţia dreptului internaţional privat cu unele ramuri de drept 25
2.1. Dreptul internaţional privat şi dreptul civil 25
2.2. Dreptul internaţional privat şi dreptul comerţului internaţional 26
2.3. Dreptul internaţional privat şi dreptul internaţional public 26
2.4. Dreptul internaţional privat şi dreptul administrativ 27
2.5. Dreptul internaţional privat şi dreptul financiar 27
2.6. Dreptul internaţional privat şi dreptul penal 27

Capitolul III. Conţinutul dreptului internaţional privat 29
1. Noţiuni generale 29
2. Normele conflictuale 29
2.1. Noţiune, caractere, izvoare 29
2.2. Structura normei conflictuale 30
2.2.1. Conţinutul 30
2.2.2. Legătura 31
2.2.3. Puncte de legătură 31
2.2.4. Gruparea punctelor de legătură 33
2.3. Clasificarea normelor conflictuale 34
2.4. Apartenenţa normelor conflictuale 34

3. Normele materiale 35
4. Normele de aplicaţie imediată 36
4.1. Noţiune, criterii 36
4.2. Structura şi felul normelor de aplicaţie imediată 37
4.3. Domeniul normelor de aplicaţie imediată 37

Capitolul IV. Conflictele de legi 39
1. Noţiune, denumire 39
2. Formele conflictelor de legi 40
2.1. Conflictele de legi în spaţiu 40
2.2. Conflictele de legi în timp şi spaţiu 41
2.3. Conflictele între legile provinciale 41
2.4. Conflictele între legile naţionale 43
2.5. Conflictele de legi interpersonale 44
2.6. Conflictele de legi decurgând din succesiunea statelor 45
2.7. Conflictele de legi în cazul statului nerecunoscut 45
3. Soluţionarea conflictelor de legi 46

Capitolul V. Evoluţia dreptului internaţional privat 48
1. Noţiuni generale 48
2. Conflictele de legi în Antichitate 48
2.1. Perioada statului cetate 48
2.2. Perioada imperiului mediteranean 49
2.3. Perioada imperiului romano-bizantin 50
3. Personalitatea legilor 50
4. Teritorialismul feudal al cutumelor 51
5. Şcoala statutarilor italieni 52
6. Şcoala franceză a statutelor 54
7. Şcoala olandeză 55
8. Şcoala germană 56
9. Şcoala italiană a personalităţii legilor 57
10. Şcoala anglo-americană 58

Capitolul VI. Izvoarele dreptului internaţional privat 60
1. Noţiuni generale 60
2. Izvoarele interne 60
2.1. Principalele izvoare interne 60
2.2. Practica judiciară şi arbitrală 63
3. Izvoarele derivate 64
4. Izvoarele internaţionale 66
4.1. Convenţiile internaţionale 66
4.1.1. Convenţiile multilaterale 66
4.1.2. Convenţiile bilaterale 68
4.1.2.1. Tratatele de asistenţă juridică 68
4.1.2.2. Convenţiile consulare 69
4.2. Cutuma internaţională 70

5. Raportul dintre izvoarele interne şi izvoarele internaţionale 70
TITLUL II. PROBLEME GENERALE ALE CONFLICTELOR DE LEGI 71

Capitolul I. Calificarea şi conflictul de calificări 73
1. Noţiunea de „calificare” 73
2. Conflictul de calificări 74
3. Apariţia calificării 74
4. Felurile calificării 75
5. Importanţa soluţionării conflictului de calificări 76
6. Legea după care se face calificarea 76
6.1. Calificarea după legea forului 77
6.2. Calificarea după legea cauzei 77
6.3. Excepţiile de la calificarea după legea forului 78
6.3.1. Calificarea prin voinţa părţilor 79
6.3.2. Calificarea secundară 79
6.3.3. Calificarea legală 79
6.3.4. Calificarea bunurilor 80
6.3.5. Calificarea în caz de retrimitere 80
6.3.6. Calificarea instituţiilor juridice necunoscute 80
6.3.7. Calificarea cetăţeniei 81
6.3.8. Calificarea în arbitrajul internaţional 81
6.3.9. Calificarea autonomă 81
7. Interpretarea autonomă a conceptelor dreptului european 82
8. Calificarea şi conflictele între legile naţionale 83

Capitolul II. Retrimiterea 84
1. Noţiunea de „retrimitere” 84
2. Apariţia retrimiterii 85
3. Formele retrimiterii 86
4. Retrimiterea în dreptul român 87
5. Limitele aplicării retrimiterii 87
6. Retrimiterea în alte sisteme de drept 88
7. Retrimiterea în convenţiile internaţionale 88
8. Retrimiterea şi conflictele între legile provinciale 89
9. Retrimiterea şi conflictele între legile naţionale 90

Capitolul III. Ordinea publică de drept internaţional privat 92
1. Noţiune, condiţii 92
2. Ordinea publică de drept intern şi ordinea publică de drept internaţional privat 93
3. Ordinea publică de drept internaţional privat şi înlăturarea excepţională a legii aplicabile 94
4. Prevederi legale referitoare la ordinea publică 95
5. Ordinea publică în regulamentele Uniunii Europene 97
6. Ordinea publică şi convenţiile internaţionale 97
7. Caracterele ordinii publice de drept internaţional privat 98

8. Domeniul ordinii publice de drept internaţional privat 99
9. Efectele invocării ordinii publice 100
10. Ordinea publică şi conflictele între legile naţionale 102

Capitolul IV. Frauda la lege în dreptul internaţional privat 103
1. Noţiune, modalităţi, domenii 103
2. Apariţia fraudei la lege 104
3. Condiţiile fraudei la lege 104
4. Delimitarea fraudei la lege de alte instituţii juridice 105
4.1. Frauda la lege în dreptul intern şi în dreptul internaţional privat 105
4.2. Frauda la lege şi simulaţia 105
4.3. Frauda la lege şi ordinea publică de drept internaţional privat 106
5. Dovada fraudei prin lege 106
6. Sancţiunea fraudei la lege 106
7. Rolul fraudei la lege în dreptul român 108

Capitolul V. Relaţiile în timp şi spaţiu privind dreptul internaţional privat 110
1. Conflictele de legi în timp şi spaţiu 110
1.1. Noţiune, domenii, evoluţie 110
1.2. Distincţia între conflictele de legi în spaţiu şi conflictele de legi în timp şi spaţiu 111
2. Recunoaşterea drepturilor câştigate 113
2.1. Precizări prealabile 113
2.2. Condiţiile recunoaşterii drepturilor câştigate 114
2.2.1. Dreptul să fie constituit conform legii competente 114
2.2.2. Dreptul să fie valabil dobândit potrivit legii străine aplicabile 115
2.2.3. Dreptul dobândit să nu fie contrar ordinii publice de drept internaţional privat al ţării solicitate 115
2.3. Efectele drepturilor dobândite în străinătate 116
3. Conflictele mobile de legi 116
3.1. Noţiune, particularităţi, domenii 116
3.2. Comparaţie cu alte instituţii juridice 117
3.3. Soluţii aplicabile conflictelor mobile de legi 117
3.4. Soluţionarea conflictelor mobile de legi în dreptul român 119
3.5. Soluţionarea conflictelor mobile de legi în regulamentele Uniunii Europene 121
3.6. Soluţionarea conflictelor mobile de legi în convenţiile internaţionale 122
4. Conflictele de legi în timp 123
4.1. Conflictul în timp al normelor conflictuale ale forului 123
4.1.1. Precizări prealabile 123
4.1.2. Soluţii intertemporale în dreptul român 124
4.2. Conflictul în timp al normelor conflictuale sau materiale străine aplicabile în cauză 125
4.3. Conflictul în timp al convenţiilor internaţionale 127

Capitolul VI. Aplicarea legii străine 128
1. Noţiune, forme, temeiul aplicării 128
2. Titlul cu care se aplică legea străină 128
2.1. Teoria aplicării legii străine ca element de fapt 129
2.2. Teoria aplicării legii străine ca element de drept 129
2.3. Teoria receptării legii străine 129
2.4. Teoria drepturilor dobândite 130
3. Titlul cu care se aplică legea străină în ţara noastră 130
4. Condiţia identităţii de reglementare 130
5. Invocarea legii străine în faţa autorităţilor forului 132
6. Proba legii străine 131
6.1. Stabilirea conţinutului legii străine 133
6.2. Mijloacele de probă a legii străine în dreptul român 134
6.2.1. Procedura privind obţinerea de informaţii asupra dreptului străin 135
6.2.2. Prevederi cuprinse în convenţiile internaţionale 136
6.3. Imposibilitatea de a stabili conţinutul legii străine 137
7. Interpretarea şi aplicarea legii străine 138
8. Alte moduri de aplicare a legii străine 141
8.1. Legea străină este o condiţie pentru aplicarea legii forului 141
8.2. Legea străină este încorporată în contractul încheiat de părţi 142

TITLUL III. APLICAREA REGULILOR CONFLICTUALE ÎN RAMURILE DREPTULUI PRIVAT 143

Capitolul I. Condiţia juridică a străinilor 145
1. Noţiuni generale 145
1.1. Definiţie, izvoare 145
1.2. Condiţia juridică a străinilor şi conflictele de legi 146
1.3. Condiţia juridică a străinilor şi relaţiile internaţionale 146
2. Formele condiţiei juridice a străinilor 147
2.1. Regimul naţional 147
2.2. Regimul reciprocităţii 148
2.3. Regimul clauzei naţiunii celei mai favorizate 149
2.4. Regimul special 149
3. Regimul juridic al străinilor în România 150
3.1. Drepturile şi obligaţiile străinilor 150
3.1.1. Drepturile străinilor 150
3.1.2. Obligaţiile străinilor 151
3.2. Intrarea, şederea şi ieşirea străinilor 152
3.2.1. Intrarea străinilor în România 152
3.2.1.1. Condiţii generale 152
3.2.1.2. Documente de trecere a frontierei de stat 153
3.2.1.3. Nepermiterea intrării în România 154
3.2.1.4. Regimul acordării vizelor 155
3.2.2. Şederea străinilor în România 158

3.2.2.1. Dreptul de şedere temporară 158
3.2.2.2. Dreptul de şedere pe termen lung 159
3.2.2.3. Documentele care se eliberează străinilor 162
3.2.3. Ieşirea străinilor din România 164
3.2.3.1. Documentele necesare ieşirii din ţară 164
3.2.3.2. Nepermiterea ieşirii din ţară 164
3.3. Regimul şederii ilegale 165
3.3.1. Returnarea străinilor 165
3.3.2. Străinii indezirabili 167
3.3.3. Plecarea voluntară a străinului 168
3.3.4. Îndepărtarea sub escortă a străinilor 168
3.3.5. Repatrierea voluntară umanitară asistată 170
3.3.6. Expulzarea străinilor 170
3.4. Luarea în custodie publică a străinilor 171
3.4.1. Noţiune, situaţii, aspecte procedurale 171
3.4.2. Centrele de cazare 172
3.5. Tolerarea rămânerii pe teritoriul României 172
3.6. Interzicerea intrării pe teritoriul României 174
3.7. Documentele de călătorie care se eliberează străinilor 174
4. Regimul juridic aplicabil unor categorii speciale de străini 175
4.1. Străinii cu drept de şedere pe termen lung în statele membre ale Uniunii Europene 176
4.2. Membrii de familie ai străinilor cu drept de şedere pe termen lung în statele membre ale Uniunii Europene 176
4.3. Străinii victime ale unor infracţiuni 177
4.4. Străinii minori neînsoţiţi 178

Capitolul II. Regimul persoanelor juridice străine 179
1. Noţiune, clasificare 179
2. Naţionalitatea persoanei juridice 180
2.1. Precizări prealabile 180
2.2. Determinarea naţionalităţii persoanei juridice 180
2.2.1. Criteriile de determinare a naţionalităţii persoanei juridice 180
2.2.2. Legea aplicabilă stabilirii naţionalităţii persoanei juridice 182
2.3. Stabilirea naţionalităţii persoanei juridice în dreptul român 182
2.3.1. Criteriul general 182
2.3.2. Criterii speciale 183
2.3.3. Pluralitatea de sedii ale persoanei juridice 184
2.3.4. Reşedinţa obişnuită a persoanei juridice 184
2.4. Schimbarea naţionalităţii persoanei juridice 184
2.5. Fuziunea persoanelor juridice de naţionalităţi diferite 185
3. Recunoaşterea persoanei juridice străine 186
4. Condiţia persoanelor juridice străine 188
4.1. Statutul organic al persoanelor juridice străine 188
4.2. Statutul organic al sucursalelor şi filialelor 189
4.3. Drepturile persoanelor juridice străine 189

4.4. Activitatea persoanelor juridice străine în ţara noastră 190
Capitolul III. Starea civilă şi capacitatea persoanelor fizice 192
1. Noţiune, lege aplicabilă 192
2. Starea civilă 194
2.2. Noţiune, dovadă 194
2.2. Actele şi faptele de stare civilă 195
2.2.1. Înregistrarea actelor şi faptelor de stare civilă ale cetăţenilor străini în ţara noastră 195
2.2.2. Înregistrarea actelor şi faptelor de stare civilă ale cetăţenilor români în străinătate 196
2.2.3. Înregistrarea actelor şi faptelor de stare civilă produse pe nave şi aeronave 197
2.3. Legea aplicabilă stării civile 197
3. Capacitatea civilă a persoanei fizice 198
3.1. Sisteme de reglementare 198
3.2. Capacitatea persoanei fizice în dreptul român 199
3.2.1. Aplicarea legii naţionale 199
3.2.2. Persoanele cu cetăţenii multiple sau fără cetăţenie 200
3.2.3. Aplicarea legii reşedinţei obişnuite 200
3.2.4. Domeniul de aplicare a legii naţionale 201
3.2.5. Drepturile inerente fiinţei umane 203
3.2.6. Legea aplicabilă ocrotirii majorului 203
4. Teoria interesului naţional 204
5. Ocrotirea terţilor în cazul lipsei calităţii de reprezentant 206
6. Numele, domiciliul şi reşedinţa persoanei fizice 206
6.1. Numele persoanei fizice 206
6.2. Domiciliul persoanei fizice 207
6.3. Reşedinţa persoanei fizice 208

Capitolul IV. Bunurile 209
1. Noţiune, lege aplicabilă 209
2. Determinarea legii aplicabile bunurilor 210
3. Fundamentul legii situaţiei bunurilor 210
4. Domeniul de aplicare a legii situaţiei bunului 211
5. Legea aplicabilă unor categorii de bunuri 213
5.1. Legea aplicabilă revendicării bunurilor mobile 213
5.2. Legea aplicabilă uzucapiunii 214
5.3. Legea aplicabilă ipotecilor mobiliare 215
5.3.1. Regimul conflictual al ipotecilor mobiliare 215
5.3.2. Legea aplicabilă în cazul resurselor naturale 216
5.3.3. Legea aplicabilă publicităţii ipotecii mobiliare 217
5.4. Legea aplicabilă operaţiunilor asimilate ipotecilor mobiliare 218
6. Limitele aplicării legii situaţiei bunului 218
7. Bunurile exceptate de la aplicarea legii situaţiei 220
7.1. Mijloacele de transport 220
7.1.1. Legea aplicabilă 220

7.1.2. Domeniul legii aplicabile 221
7.1.3. Actele şi faptele juridice petrecute la bordul navei sau aeronavei 221
7.2. Bunurile aflate în curs de transport 223
7.2.1. Legea aplicabilă bunurilor în tranzit 223
7.2.2. Legea aplicabilă faptelor ilicite privind bunurile în tranzit 224
7.3. Bunurile aparţinând statului străin 224
7.4. Drepturile de creanţă 225
7.5. Titlurile de valoare 226
7.5.1. Precizări prealabile 226
7.5.2. Legea aplicabilă emisiunii valorilor mobiliare 226
7.5.3. Legea aplicabilă transmiterii valorilor mobiliare 227
7.5.4. Legea aplicabilă titlului reprezentativ al mărfii 227
7.6. Titlurile de credit 228
7.6.1. Precizări prealabile 228
7.6.2. Relaţia dintre titlul de credit şi raportul fundamental 228
7.6.3. Legea aplicabilă condiţiilor de valabilitate a titlurilor de credit 229
7.6.3.1. Condiţiile de fond 229
7.6.3.2. Condiţiile de formă 230
7.6.4. Mijloace de valorificare a drepturilor rezultate din titlu 230
7.6.4.1. Acţiunile exercitate de posesorul titlului 230
7.6.4.2. Executarea cambiei şi a biletului la ordin 231
7.6.5. Cambia şi biletul la ordin 231
7.6.5.1. Efectele obligaţiilor 232
7.6.5.2. Dobândirea creanţei 232
7.6.5.3. Acceptarea cambiei 232
7.6.5.4. Plata titlului 233
7.6.5.5. Pierderea sau furtul titlului 233
7.6.6. Cecul 233
7.6.6.1. Premisele emiterii cecului 234
7.6.6.2. Efectele cecului 234
7.6.6.3. Plata cecului 234
7.7. Drepturile asupra creaţiei intelectuale 235
7.7.1. Precizări prealabile 235
7.7.2. Dreptul de autor 236
7.7.3. Dreptul de proprietate industrială 237

Capitolul V. Forma actelor juridice 238
1. Noţiune, clasificare, finalitate 238
2. Legea aplicabilă formei actului juridic 239
2.1. Precizări prealabile 239
2.2. Aplicarea, de regulă, a legii fondului 239
2.3. Aplicarea, în subsidiar, a legii locului întocmirii actului 240
3. Caracterul normelor conflictuale privind forma actului juridic 241
4. Domeniul de aplicare a legilor privind forma actului juridic 242
5. Alte forme ale actului juridic 243

5.1. Forma de publicitate 243
5.2. Forma de abilitare 243
5.3. Forma de procedură 244

Capitolul VI. Obligaţiile contractuale 245
1. Precizări prealabile 245
2. Trăsăturile generale ale Regulamentului Roma I 245
2.1. Aplicarea şi scopurile Regulamentului 245
2.2. Relaţia Regulamentului cu alte reglementări 246
2.3. Domeniul de aplicare a Regulamentului 248
3. Determinarea legii contractului prin voinţa părţilor 250
3.1. Principiul autonomiei de voinţă 250
3.2. Temeiul juridic al aplicării legii voinţei părţilor 252
3.3. Obiectul voinţei părţilor 252
3.4. Modalităţile de exprimare a voinţei părţilor 253
3.4.1. Alegerea expresă 253
3.4.2. Alegerea tacită 255
3.5. Momentul alegerii legii aplicabile 255
3.6. Întinderea voinţei părţilor 255
3.7. Modificarea alegerii legii aplicabile 256
3.8. Limitele libertăţii de alegere a legii aplicabile 256
4. Determinarea legii contractului în absenţa alegerii de către părţi 258
4.1. Noţiune, temei juridic 258
4.2. Legea aplicabilă pentru tipul specific de contract 258
4.3. Aplicarea legii ţării în care îşi are reşedinţa obişnuită partea contractantă care efectuează prestaţia caracteristică 260
4.4. Aplicarea legii ţării cu care contractul are o legătură mai strânsă 260
4.5. Aplicarea legii ţării cu care contractul are cele mai strânse legături 261
4.6. Aplicarea legii locului încheierii contractului 262
5. Aspecte comune privind legea aplicabilă contractului 262
5.1. Reşedinţa obişnuită 262
5.2. Normele de aplicare imediată 264
5.3. Excluderea retrimiterii 265
5.4. Ordinea publică a instanţei sesizate 265
6. Domeniul de aplicare a legii contractului 266
6.1. Condiţiile de fond ale contractului 266
6.2. Condiţiile de formă ale contractului 267
6.3. Interpretarea contractului 269
6.4. Efectele contractului 269
6.5. Executarea contractului 269
6.6. Moneda de plată 270
6.7. Răspunderea contractuală 270
6.8. Stingerea obligaţiilor contractuale 270
6.9. Nulitatea contractului 271
6.10. Sarcina probei contractului 271

7. Modurile de transmitere, transformare şi stingere a obligaţiilor contractuale 272
7.1. Cesiunea de creanţă 272
7.2. Subrogaţia 273
7.3. Delegaţia şi novaţia 274
7.4. Compensaţia 275
8. Obligaţiile complexe şi prescripţia extinctivă 276
8.1. Obligaţiile cu pluralitate de debitori 276
8.2. Dispoziţii ale Codului civil român privind obligaţiile plurale 277
8.3. Prescripţia extinctivă şi decăderea din drepturi 278
9. Legea aplicabilă unor anumite contracte 279
9.1. Contractele de transport 279
9.1.1. Precizări prealabile 279
9.1.2. Legea aplicabilă contractului de transport de mărfuri 279
9.1.3. Legea aplicabilă contractului de transport de pasageri 280
9.1.4. Domeniul legii aplicabile 281
9.2. Contractele încheiate cu consumatorii 281
9.2.1. Precizări prealabile 281
9.2.2. Legea aplicabilă 281
9.2.3. Domeniul legii aplicabile 283
9.3. Contractele de asigurare 285
9.3.1. Precizări preliminare 285
9.3.2. Legea aplicabilă 285
9.3.3. Domeniul legii aplicabile 287
9.4. Contractele individuale de muncă 288
9.4.1. Precizări prealabile 288
9.4.2. Legea aplicabilă 288
9.4.3. Domeniul legii aplicabile 290
10. Fiducia 290
10.1. Noţiune, evoluţie, reglementare 290
10.2. Determinarea legii aplicabile 291
10.3. Domeniul legii aplicabile 292
10.4. Legea aplicabilă fiduciei în situaţii speciale 292

Capitolul VII. Faptele juridice 294
1. Precizări prealabile 294
2. Trăsăturile generale ale Regulamentului Roma II 294
2.1. Aplicarea şi scopurile Regulamentului 294
2.2. Relaţia Regulamentului cu alte reglementări 295
2.3. Domeniul de aplicare a Regulamentului 297
3. Faptele ilicite 299
3.1. Precizări prealabile 299
3.2. Determinarea legii aplicabile 299
3.3. Răspunderea pentru produse defectuoase 301
3.4. Concurenţa neloială şi actele care îngrădesc libera concurenţă 303
3.4.1. Concurenţa neloială 303

3.4.2. Actele care îngrădesc libera concurenţă....304
3.4.3. Limitarea libertăţii de alegere....306
3.5. Daune aduse mediului....306
3.6. Încălcarea drepturilor de proprietate intelectuală....307
3.7. Acţiunile sindicale....309
4. Faptele licite....310
4.1. Precizări prealabile....310
4.2. Îmbogăţirea fără justă cauză....310
4.3. *Negotiorum gestio* (gestiunea de afaceri)....312
4.4. *Culpa in contrahendo*....313
5. Libertatea de alegere a legii aplicabile faptelor juridice....314
6. Domeniul legii aplicabile faptelor juridice....316
7. Aspecte comune privind legea aplicabilă faptelor juridice....316
7.1. Reşedinţa obişnuită....316
7.2. Validitatea formală....317
7.3. Sarcina probei....317
7.4. Subrogaţia....318
7.5. Acţiunile directe împotriva asigurătorului persoanei responsabile....319
7.6. Răspunderea multiplă....319
7.7. Dispoziţii imperative derogatorii....320
7.8. Normele de siguranţă şi comportament....320
7.9. Excluderea retrimiterii....321
7.10. Ordinea publică a instanţei competente....322
8. Răspunderea pentru atingeri aduse personalităţii....322

Capitolul VIII. Familia....325
1. Precizări prealabile....325
2. Căsătoria....325
2.1. Încheierea căsătoriei....325
2.1.1. Promisiunea de căsătorie....326
2.1.2. Condiţiile de fond ale căsătoriei....326
2.1.3. Condiţiile de formă ale căsătoriei....329
2.2. Efectele căsătoriei....330
2.2.1. Efectele generale ale căsătoriei....330
2.2.2. Regimul matrimonial....331
2.2.2.1. Determinarea legii aplicabile regimului matrimonial....331
2.2.2.2. Convenţia de alegere a legii aplicabile regimului matrimonial....332
2.2.2.3. Domeniul legii aplicabile regimului matrimonial....332
2.2.2.4. Convenţia matrimonială....333
2.2.2.5. Ocrotirea drepturilor terţilor....334
2.2.2.6. Schimbarea reşedinţei obişnuite sau a cetăţeniei soţilor....334
2.3. Desfacerea căsătoriei....335
2.3.1. Divorţul....335
2.3.1.1. Determinarea subiectivă a legii aplicabile divorţului....335
2.3.1.2. Determinarea obiectivă a legii aplicabile divorţului....336

2.3.1.3. Domeniul legii divorţului 337
2.3.2. Recunoaşterea divorţului prin denunţare unilaterală 337
2.3.3. Separaţia de corp 337
2.3.4. Divorţul şi separarea de corp în reglementarea europeană 338
2.3.4.1. Precizări prealabile 338
2.3.4.2. Aplicarea şi scopurile Regulamentului 338
2.3.4.3. Relaţia Regulamentului cu alte reglementări 339
2.3.4.4. Domeniul de aplicare a Regulamentului 340
2.3.4.5. Determinarea legii aplicabile divorţului şi separării de corp 341
2.3.4.6. Aspecte comune privind legea aplicabilă 343
2.4. Nulitatea căsătoriei 345
3. Filiaţia 346
3.1. Filiaţia copilului din căsătorie 346
3.2. Filiaţia copilului din afara căsătoriei 347
3.3. Reproducerea umană asistată medical cu terţ donator 348
4. Adopţia 348
4.1. Încheierea adopţiei 348
4.1.1. Condiţiile de fond 348
4.1.2. Condiţiile de formă 351
4.2. Efectele adopţiei 351
4.3. Nulitatea adopţiei 352
4.4. Desfacerea adopţiei 352
5. Autoritatea părintească. Protecţia copiilor 352
5.1. Precizări prealabile 352
5.2. Domeniul de aplicare a Convenţiei 353
5.3. Legea aplicabilă măsurilor de protecţie a copilului 354
5.4. Legea aplicabilă răspunderii părinteşti 355
5.5. Ocrotirea terţilor 356
5.6. Excluderea retrimiterii 356
5.7. Ordinea publică 357
6. Obligaţia de întreţinere 357
6.1. Precizări prealabile 357
6.2. Domeniul de aplicare a Protocolului 358
6.3. Regulile privind legea aplicabilă 359
6.3.1. Regula generală 360
6.3.2. Reguli speciale care favorizează anumiţi creditori 360
6.3.3. Regula specială cu privire la soţi şi foşti soţi 361
6.3.4. Regula specială privind apărarea 361
6.4. Desemnarea legii aplicabile 362
6.5. Domeniul legii aplicabile obligaţiilor de întreţinere 364
6.6. Regresul organismului public împotriva debitorului întreţinerii 364
6.7. Aspecte generale privind legea aplicabilă obligaţiei de întreţinere 365
6.7.1. Excluderea retrimiterii 365
6.7.2. Ordinea publică 365

6.7.3. Interpretarea uniformă....366
Capitolul IX. Moştenirea....367
1. Precizări prealabile....367
2. Legea aplicabilă moştenirii....367
2.1. Sistemul tradiţional al divizării masei succesorale....367
2.2. Determinarea obiectivă a legii moştenirii....368
2.3. Alegerea legii aplicabile....368
3. Legea aplicabilă testamentului....369
3.1. Condiţiile de fond....369
3.2. Condiţiile de formă....370
4. Domeniul de aplicare a legii moştenirii....370
5. Succesiunea vacantă....373
6. Succesiunile în reglementarea europeană....374
6.1. Precizări prealabile....374
6.2. Aplicarea şi scopurile Regulamentului....374
6.3. Relaţia Regulamentului cu alte reglementări....376
6.4. Domeniul de aplicare a Regulamentului....377
6.5. Legea aplicabilă succesiunii....378
6.5.1. Determinarea obiectivă a legii aplicabile....378
6.5.2. Determinarea subiectivă a legii aplicabile....379
6.5.3. Domeniul de aplicare a legii succesiunii....380
6.6. Certificatul european de moştenitor....381
6.7. Aspecte comune privind legea aplicabilă succesiunii....383
6.7.1. Adaptarea drepturilor reale....383
6.7.2. Comorienţii....384
6.7.3. Succesiunea vacantă....384
6.7.4. Retrimiterea....385
6.7.5. Ordinea publică....385

TITLUL IV. PROCESUL CIVIL INTERNAŢIONAL....387

Capitolul I. Conflictele de jurisdicţie....389
1. Precizări prealabile....389
2. Competenţa internaţională a instanţelor române....389
2.1. Noţiune, forme....389
2.2. Normele care determină competenţa....390
2.3. Reguli generale privind competenţa internaţională....391
2.3.1. Competenţa întemeiată pe domiciliul sau sediul pârâtului....391
2.3.2. Coparticiparea procesuală....392
2.3.3. Alegerea forului....392
2.3.4. Termenele procedurale....393
2.4. Reguli speciale privind competenţa internaţională....393
2.4.1. Competenţa personală exclusivă....394
2.4.2. Competenţa exclusivă în materia unor acţiuni patrimoniale....394
2.4.3. Competenţa preferenţială a instanţelor române....396
2.5. Regimul regulilor de competenţă internaţională....398
2.5.1. Verificarea competenţei internaţionale....398

2.5.2. Forul de necesitate 398
2.6. Incidente cu privire la competenţa internaţională 399
2.6.1. Prorogarea voluntară de competenţă 399
2.6.2. Excepţia de arbitraj 400
2.6.3. Chestiunile preliminare 401
2.6.4. Cererile incidentale 402
2.6.5. Măsurile provizorii, conservatorii şi de executare 402
2.6.5. Litispendenţa şi conexitatea internaţională 403
2.7. Aspecte privind competenţa în reglementarea europeană 404
2.7.1. Precizări prealabile 404
2.7.2. Domeniul de aplicare al Regulamentului 405
2.7.3. Competenţa generală 407
2.7.4. Excepţii în materie de competenţă 408
2.7.5. Competenţa specială 411
2.7.5.1. Competenţa în materie de asigurări 411
2.7.5.2. Competenţa în materia contractelor încheiate de consumatori 413
2.7.5.3. Competenţa în materia contractelor individuale de muncă ... 414
2.7.6. Competenţa exclusivă 415
2.7.7. Prorogarea de competenţă 416
2.7.8. Verificarea competenţei şi a admisibilităţii 417
2.7.9. Litispendenţa şi conexitatea 417
2.7.10. Măsuri provizorii şi de conservare 420
3. Procedura de judecată 420
3.1. Legea aplicabilă în materie procedurală 420
3.2. Acţiunea în justiţie 421
3.3. Capacitatea procesuală 422
3.4. Calitatea procesuală 422
3.5. Obiectul şi cauza acţiunii 423
3.6. Interesul părţii 423
3.7. Mijloace de probă 424
3.8. Formalităţile de publicitate 425
3.9. Supralegalizarea actelor oficiale publice 425
3.9.1. Actele oficiale străine 425
3.9.2. Scutirea de supralegalizare 426
3.9.3. Actele oficiale române 426
3.10. Aspecte particulare privind procedura de judecată 427
3.10.1. Comisiile rogatorii internaţionale 427
3.10.1.1. Noţiune, lege aplicabilă 427
3.10.1.2. Comisiile rogatorii în străinătate 428
3.10.1.3. Comisiile rogatorii primite din străinătate 429
3.10.1.4. Obţinerea probelor în relaţiile dintre statele membre ale Uniunii Europene 430
3.10.1.5. Obţinerea probelor în relaţiile cu statele terţe 431
3.10.2. Citarea persoanelor aflate în străinătate 433
3.10.3. Condiţia străinului în proces 434

4. Eficacitatea hotărârilor străine 436
4.1. Noţiunea de „hotărâre străină” 436
4.2. Recunoaşterea hotărârilor străine 437
4.2.1. Noţiunea de „recunoaştere” 437
4.2.2. Recunoaşterea de plin drept 437
4.2.3. Recunoaşterea prin hotărâre judecătorească 438
4.2.3.1. Condiţiile recunoaşterii 438
4.2.3.2. Refuzul recunoaşterii 440
4.2.3.3. Procedura recunoaşterii 443
4.3. Executarea hotărârilor străine 445
4.3.1. Modalităţi de executare a hotărârii 445
4.3.2. Condiţiile privind încuviinţarea executării 445
4.3.3. Procedura de exequatur 446
4.3.4. Emiterea titlului executoriu 447
4.4. Forţa probantă a hotărârii străine 447
4.5. Alte efecte ale hotărârii străine, independent de exequatur 448
5. Tranzacţiile judiciare 448
6. Aspecte privind recunoaşterea şi executarea hotărârilor în reglementarea europeană 448
6.1. Precizări prealabile 448
6.2. Domeniul de aplicare 449
6.3. Recunoaşterea hotărârilor judecătoreşti 449
6.3.1. Recunoaşterea de drept 449
6.3.2. Refuzul recunoaşterii 450
6.4. Executarea hotărârilor judecătoreşti 451
6.4.1. Executarea directă 451
6.4.2. Refuzul executării 453
6.5. Actele autentice şi tranzacţiile judiciare 454

Capitolul II. Arbitrajul internaţional 455
1. Precizări prealabile 455
1.1. Noţiune, avantaje 455
1.2. Caracterele arbitrajului 456
1.3. Natura juridică a arbitrajului 457
1.4. Formele arbitrajului 458
1.5. Reglementarea arbitrajului 459
2. Convenţia arbitrală 460
2.1. Noţiune, forme, natură juridică 460
2.2. Condiţii de formă şi de fond 461
2.2.1. Condiţii de formă 461
2.2.2. Condiţii de fond 462
2.3. Efectele convenţiei arbitrale 463
2.4. Legea aplicabilă convenţiei arbitrale 466
3. Tribunalul arbitral 467
3.1. Numirea arbitrilor 467
3.2. Numărul arbitrilor 468

3.3. Constituirea tribunalului arbitral 469
3.4. Revocarea arbitrilor 470
3.5. Recuzarea arbitrilor 470
3.6. Înlocuirea arbitrilor 471
3.7. Răspunderea arbitrilor 471
4. Procedura arbitrală 471
4.1. Modalităţi de stabilire a regulilor aplicabile procedurii 471
4.2. Domeniul de aplicare a regulilor de procedură 472
5. Hotărârea arbitrală 474
5.1. Noţiune, natura juridică, legea aplicabilă 474
5.2. Deliberarea şi pronunţarea hotărârii arbitrale 475
5.3. Efectele hotărârii arbitrale 476
5.4. Desfiinţarea hotărârii arbitrale 476
6. Recunoaşterea şi executarea hotărârilor arbitrale străine 478
6.1. Calificarea hotărârii arbitrale străine 478
6.2. Efectele hotărârilor arbitrale străine 478
6.3. Condiţiile de regularitate a hotărârilor arbitrale străine 480
6.4. Instanţa competentă să soluţioneze cererea de recunoaştere şi executare 481
6.5. Motivele de refuz privind recunoaşterea sau executarea 482
6.6. Procedura de judecată 485

Bibliografie selectivă 487